

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

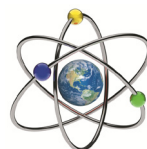
№4(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 242 sahifa,
2-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Yangi O'zbekistonning mintaqaviy va global geosiyosiy pozitsiyasi: milliy o'zlik va media reprezentatsiya tahlili	16
Salim Doniyorov	
Axborot kommunikatsiya texnologiyalari vositasida o'quvchilarning adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirish	21
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich, Xoldarova Gulchehra Tajibayevna	
Adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirishda elektron darsliklar va multimedia vositalaridan foydalanish.....	26
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich	
Ta'limdagi hurfikrlikni rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	29
Yunusov Dilshod Raxmatovich	
Boshlang'ich ta'limda kompetensiyaviy yondashuv asosida o'quvchilarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	32
Aliqulova Habiba Bahranovna	
Ayollar boksida jismoniy tayyorgarlikning yosh qizlar salomatligiga ta'siri	36
Majidov Ruslan Rustam o'g'li, Komilova Ismigul O'ktamjon qizi	
Talaba-yoshlarda internet risklarning oldini olishning pedagogik modeli	41
Muradova Maftuna Komilovna, Mamadaliyeva Umida Isroiljonovna	
Диагностика креативности студентов педагогических вузов в процессе изучения специальных дисциплин.....	44
Уразова Марина Батыровна, Соибова Толифа Дилмуродовна	
STEAM yondashuvi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ kompetentlikni shakllantirishning metodik xususiyatlari.....	49
Tashibekova Munajat Xoshimovna	
Mariya Montessori ta'limida bolalarning mustaqilligini va ijodiy faoliyatini rivojlantirishning pedagogik-didaktik shart-sharoitlari.....	53
Asqarova Ma'mura Sadriddinovna	
O'spirinlik yoshida namoyon bo'ladigan agressiv xulqning psixologik xususiyati	59
Atajanova Xurjon Pirnazar qizi	
O'zbekiston jurnalistikasining rivojlanishida jadidlarning o'rni: jurnalistikada yangi trend	64
Murtozayeva Nigora Murtoza qizi	
Virtual ta'lim texnologiyasining ta'lim jarayonini takomillashtirishdagi ahamiyati.....	67
Muxsiyeva Aziza Shamsitdinovna	
Kelajakdagi o'qituvchilarning pedagogik kreativligini ta'limiy o'yinlar orqali rivojlantirish yo'llari	69
N. A. Musayeva	
Talabalarda lisoniy tafakkurni shakllantirishga psixolingvistik yondashuvning didaktik tamoyillari	76
Odiljonova Kamola Abduvosit qizi	
Strategies for Overcoming Difficulties in Using Authentic Materials in English Language Teaching	81
Qosimov Jaloliddin Abduvali o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik imkoniyatlari	84
Qurbonova Buzaynab Nurmuxammadiyevna	
Inspektor-psixologlarda ijtimoiy-psixologik kompetentlikning kasbiy faoliyatdagi ahamiyati	87
Raxmanova Dilnoza Farmanovna	
Qo'ng'iro't tumani toponimlarining leksik-semantik va genetik xususiyatlari	90
Shamshaddinova Saodat Saparbayevna	
Variativ yondashuv asosida 5–9-sinf o'quvchilarida valeologik madaniyatni rivojlantirishning didaktik modeli va metodik ta'minoti	93
Shamuratov Asqar Abdullayevich	

The Structural Composition and Developmental Stages of Critical Thinking Skills.....	98
<i>Shuxratjon Ismoiljonov Boymirza o'g'li</i>	
Yosh rahbar kadrlarni lavozimlarga tayinlashning psixologik xususiyatlari.....	106
<i>Sobitov Otabek</i>	
O'zbekistonda erta turmush qurish masalasi va uning psixologik tahlillari.....	111
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Adaptiv sportning inklyuziv ta'lim tizimida alohida ta'limga ehtiyoji bo'lgan o'quvchilarning jismoniy va funksional rivojlanishidagi ahamiyati.....	114
<i>Xasanova Sarvinov To'liqinjon qizi</i>	
Yosh futbolchilarda texnik mahoratni rivojlantirishda differentsiallashgan mashg'ulotlar modelini qo'llash samaradorligi	118
<i>Zayniddinov Tojiddin Baxriddinovich</i>	
Фразеологизмы как носители культуры: проблемы перевода и методы обучения	123
<i>Хамидова Гулноза Турсунбой кизи</i>	
Talabalarni kreativ yondashuv asosida tarbiyaviy–innovatsion faoliyatga tayyorlash jarayonlari.....	127
<i>Adizova G. M.</i>	
Iqtidorli bolalarni psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlash	131
<i>Ismoilova Adolat Anvarovna</i>	
STEAM – ta'lim texnologiyasi asosida o'quvchilarning fazoviy tasavvurlarini rivojlantirish metodikasi	134
<i>So'fiboyeva Gulchehra Mamurjonovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalar va kompetentlikni shakllantirishning pedagogik asoslari.....	138
<i>Fayzullayeva Xovoxon Xayrullo qizi</i>	
Inklyuziv ta'limga muhtoj bolalar bilan ishlashda tarbiyachining roli.....	142
<i>Mansurova Lobar Luqmon qizi, Boqiyeva E'zoza Mashrab qizi</i>	
Rivojlanishida nuqsoni bor bolalarni ta'lim-tarbiyalashning ilmiy-pedagogik asoslari.....	146
<i>Tojiboyeva Osiyoxon Alisher qizi</i>	
Xalqaro ta'lim tashkilotlari faoliyatining nazariy asoslari.....	150
<i>Abdusamadova Aziza Kamoliddin qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni ijtimoiy texnologiyalar asosida ijtimoiy-pedagogik faoliyatga tayyorlash tizimi sifatida.....	153
<i>Shanazarov Otabek</i>	
Maktabgacha ta'limda STEAM yondashuvini loyiha asosida joriy etishning pedagogik strategiyalari	158
<i>Radjapova Xuzra Tirkashevna, Abdullayeva Sarviniso</i>	
Matematika ta'limida modellashtirishning psixologik va metodik asoslari: disum loyihasi tahlili.....	161
<i>Xaydarov Xurshid Ismatovich</i>	
Darsdan tashqari mashg'ulotlarda gandbolchilarning tezkorligini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	166
<i>Ismatullayeva Zuhra Rustam qizi</i>	
Osiyo xalq o'yinlari asosida jismoniy tarbiya jarayonini samarali tashkil etishning pedagogik shartlari	170
<i>Abdullayev Yashnarjon Mahkamovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning innovatsion kompetentligini shakllantirishda klasterli ta'lim muhitining imkoniyatlari.....	173
<i>Abduraxmanov M. B.</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tanqidiy fikrlash.....	178
<i>Chinaliyeva Ayjamal Baxitjanovna</i>	
Talabalarda raqamli ta'lim madaniyatini rivojlantirish.....	181
<i>Eshqurbonova Nafisa Bahodir qizi</i>	
Blended Educational Technologies in Higher Education: A Systematic Analysis of Foreign Research.....	183
<i>Fozilova Maxina Adashevna</i>	
Voyaga yetmaganlarda deviant xulq shakllanishida ijtimoiy-psixologik omillarning roli.....	188
<i>Galdiyeva Mehribon Durdiyevna, Saydazimov Alisher Nurali o'g'li</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Boshlang'ich tayyorlov guruhida ulotqirish texnikasi elementlarini o'rgatish samaradorligi.....	191
Hayitmurodova Nasiba Abdusalimovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tarbiya fanini o'qitishning metodik tayyorgarligini takomillashtirish zaruriyati.....	197
Inoyatova Zulfiya Xamdamovna	
Talabalarni ilmiy-tadqiqot faoliyatiga jalb etishning metodologik asoslari.....	199
Karimova Madinabonu Dilshodbek qizi	
Kompetentligini baholash mezonlari va indikatorlarini ishlab chiqish	203
Kayumov Oybek Achilovich	
Kasbiy refleksiya asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik mahoratini rivojlantirish.....	209
Miraxmedova Mubina Mirxalil qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq ko'nikmalarini rivojlantirish.....	211
Nisanbayeva Akmaral Kaldibayevna	
Maxsus ta'lim dasturlari orqali iqtidorli talabalarining ijodiy salohiyatini rivojlantirish	214
Rayimova Shahlo Sobirjon qizi	
STEAM ta'limida ijtimoiy intellektni rivojlantirish metodlari	217
Toshev Elbek Choriyevich	
Innovatsion texnologiyalar va ularning tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlash tizimidagi roli.....	223
Usmanov Botir Allaberdievich	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyasini rivojlantirishda volontyorlik faoliyatining ahamiyati.....	227
Xalilova Dilnoza Furkatovna	
Boshlang'ich sinflarda robototexnikaning ahamiyati va o'rni	230
Xodiyeva Dilrabo Pirimovna	
Working With Visual AIDS in Teaching English in Primary Education	233
Yunusova Nodira Akhmadjanovna	
Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari	237
Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna	

BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARIDA TANQIDIY FIKRLASH

Chinaliyeva Ayjama Baxitjanovna

Nizomiy nomidagi O'zbekiston Milliy pedagogika universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tanqidiy fikrlash madaniyatini shakllantirish hozirgi zamon ta'limining eng dolzarb masalalaridan biridir. Bugungi kunda jamiyatda ro'y berayotgan jadal o'zgarishlar, dunyodagi axborot oqimining kuchayib borishi, yangi texnologiyalarning tatbiqi va fan-texnika yutuqlari natijasida o'qituvchidan ham an'anaviy, ham zamonaviy ko'nikmalarga ega bo'lish talab qilinmoqda. Tanqidiy fikrlash esa bu talablarga javoban kasbiy o'sishga, shaxsiy rivojlanishga va o'quvchilarni rivojlantirishga zamin yaratadi. Tanqidiy fikrlash - har qanday axborotni chuqur tahlil qilish, uning mohiyatini anglash, turli nuqtai nazarlarni qiyoslash va ularni asosli ravishda baholash hamda xulosaga kelish qobiliyatidir. Bu jarayon ta'limda, ayniqsa boshlang'ich bosqichda muhim ahamiyat kasb etadi, chunki dastlabki bilimlar asosida mustaqil fikrlay oladigan, so'z erkinligiga ega va o'z g'alar fikrini hurmat qiladigan shaxslar shakllanishiga yordam beradi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich sinf o'qituvchisi, tanqidiy fikrlash, innovatsion yondashuv, zamonaviy ta'lim, kasbiy rivojlanish, demokratik muhit.

Abstract: The formation of a culture of critical thinking among primary school teachers is one of the most pressing issues in modern education. Today, as a result of the rapid changes taking place in society, the increasing flow of information in the world, the introduction of new technologies and scientific and technical achievements, teachers are required to possess both traditional and modern skills. Critical thinking, in response to these requirements, creates the basis for professional growth, personal development and the development of students. Critical thinking is the ability to deeply analyze any information, understand its essence, compare different points of view and reasonably evaluate them, and draw conclusions. This process is of great importance in education, especially at the initial stage, because it helps to form individuals who, based on initial knowledge, can think independently, have freedom of speech and respect the opinions of others.

Key words: primary school teacher, critical thinking, innovative approach, modern education, professional development, democratic environment.

Аннотация: Формирование культуры критического мышления среди учителей начальной школы является одним из наиболее актуальных вопросов современного образования. Сегодня, в результате стремительных изменений в обществе, растущего потока информации в мире, внедрения новых технологий и научно-технических достижений, от учителей требуются как традиционные, так и современные навыки. Критическое мышление, отвечая на эти требования, создает основу для профессионального роста, личностного развития и развития учащихся. Критическое мышление - это способность глубоко анализировать любую информацию, понимать ее суть, сравнивать различные точки зрения и обоснованно оценивать их, а также делать выводы. Этот процесс имеет большое значение в образовании, особенно на начальном этапе, поскольку он помогает формировать личности, которые, опираясь на исходные знания, могут мыслить самостоятельно, обладают свободой слова и уважают мнения других.

Ключевые слова: учитель начальной школы, критическое мышление, инновационный подход, современное образование, профессиональное развитие, демократическая среда.

KIRISH

Hozirgi kunda ta'lim jarayonining har bir bosqichida o'qituvchidan zamon talablari asosida innovatsion, ilg'or va mustaqil fikrlay oladigan shaxs bo'lish talab qilinmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun bu juda muhim, chunki ular yosh avlodga nafaqat dastlabki bilimlarni, balki mustaqil fikrlash va to'g'ri xulosa chiqarish ko'nikmasini ham singdiradilar. Kelajakda boshlang'ich sinf o'qituvchisi bo'lishni maqsad qilgan har bir talaba uchun tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish zamonaviy ta'lim muammolarini samarali hal etishda, mustahkam bilim va kompetensiyaga ega bo'lishda asosiy omil hisoblanadi. Tanqidiy fikrlash shaxs taraqqiyotining muhim ko'rsatkichidir. O'qituvchi bu qobiliyatga ega bo'lsa, u faqat o'quv materialini yetkazib beruvchi

emas, balki zamonaviy tafakkurli, ochiq, yangiliklarni tezda qabul qila oluvchi pedagog sifatida shakllanadi. Bu o'zgarish unga dars davomida turli usullardan faol va samarali foydalanish, o'rganuvchining qiziqishini oshirish, talaba yoki o'quvchining savollarini ochiq kutish, unga ko'proq mustaqil izlanish imkonini yaratish kabi muhim fazilatlarni beradi. Bunday yondashuvlar orqali bilimlarni faqat yod olish emas, balki uni to'g'ri tahlil qilish, hayotiy voqealar va bilimlarni tahlil asosida o'zlashtirish imkonini ochadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Tanqidiy fikrlanadigan pedagog shaxs doimo yangiliklar izlaydi, har qanday axborotni, dars materiali yoki tarbiyaviy jarayon bo'ladimi, yuzaki emas, balki chuqur tahlil qilishga odatlanadi. Bu jihat pedagogning ilmiy-tadqiqot ishlariga ham, sinfdagi faoliyatiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Zamonaviy boshlang'ich sinf o'qituvchisi hayotdagi har bir holat, har bir bilim, har bir yangi uslub yoki texnologiyani o'z-o'zidan to'liq va qat'iy deb qabul qilmasdan, ularni izchil tahlil qilgan holda, mustaqil xulosa chiqarishni o'rganishi muhim. Bu madaniyat unga ham zamonaviy ta'lim standartlariga moslashish, ham kelajak pedagogik faoliyatda o'quvchilar uchun haqiqiy ustoz bo'lish imkoniyatini beradi. Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tanqidiy fikrlash asoslarida tayyorlash ularning kasbiy shakllanishida, o'z ustida ishlashga bo'lgan motivatsiyani kuchaytirishda va jamiyat hayotida faol ishtirokchi sifatida mahoratini mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Tanqidiy fikrlash orqali o'qituvchi har qanday yangilik yoki muammoni to'g'ri tahlil qilishni, o'z fikrini asosli va ravon ifoda etishni, doimo izlanishda holda biror-bir xulosaga kelishni rivojlantiradi ^[1].

Amaliyotda tanqidiy fikrlash madaniyatiga ega bo'lgan o'qituvchilar sinf yoki maktab hayotida jamoa bilan samarali ishlaydilar, bilim almashgan holda doimiy taraqqiyot sari intiladilar. Zamonaviy bilimlarni o'z vaqtida o'rganib, o'quvchilar va hamkasblar bilan ochiq va konstruktiv muloqot olib boradilar. Bunday o'qituvchi ko'proq savollar beradi, turli jihatlarni aniqlaydi, yangi usullar va tajribalardan foydalanishga harakat qiladi. Shu sababli, ularning professional rivojlanish darajasi yuqori bo'ladi, doimiy bilimga chanqoqlik va o'z ustida ishlash kompetensiyasiga ega bo'ladilar ^[2].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Pedagog kadrlarni tayyorlashda universitet va institutlarda tanqidiy fikrlash ko'nikmasini shakllantirishga alohida e'tibor qaratilishi kerak. Bunda innovatsion darslar, interfaol metodlar, ochiq va ixtiyoriy baholash tizimi, talabalarda jamoaviy ishlash va o'z-o'zini tahlil qilish kabi usullar alohida ahamiyat kasb etadi. Har bir o'qituvchi zamonaviy jamiyatda mustaqil qarashlari, o'zining nuqtai nazariga egadir va bu fazilatni yosh avlodga yetkazishda ulkan mas'uliyatni his qiladi. Hamda yosh pedagoglar uchun mustaqil izlanish, talabchanlik, qat'iyatlilik, yangi bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirish imkonini ochadi. Bugungi ta'lim tizimida tanqidiy fikrlashni rivojlantirish orqali, o'qituvchi jamiyat taraqqiyotida faol ishtirokchi, istiqbolli o'quv bolalarga ustoz, o'z sohasini chuqur o'rganayotgan bilimdon mutaxassis sifatida yetishib chiqadi. Keyingi yillarda intellektual salohiyati boy, tez fikrlovchi, har qanday yangilikka tayyor bo'lgan boshlang'ich sinf o'qituvchilariga bo'lgan ehtiyoj ortib bormoqda. Tanqidiy fikrlash natijasida pedagog bilimlarni chuqur idrok etadi, axborotni saralaydi, hayotdan to'g'ri xulosa chiqaradi, turli qarashlarga ochiqlik bilan yondashadi ^[3].

O'qituvchida tanqidiy fikrlash ko'nikmasi o'z kasbida malakali bo'lish, eskirgan yoki eskirmagan bilimlarni farqlash, o'z ustida ishlashga doimiy harakat qilish, mulohazali va argumentli nutq egasi bo'lish, hamda o'z fikrini mustaqil va ishonchli ifoda etishga sharoit yaratadi. Bunday o'qituvchi sinfda ijobiy muhit shakllantirib, bolalarda ham o'z fikrini ochiq ayta olishga, o'zgalarga hurmat bilan yondashishga, yangi bilimlarni chuqur o'zlashtirishga rag'bat uyg'otadi. Kasbiy faoliyatini tanqidiy fikrlash asosida tashkil etadigan o'qituvchi yangi texnologiyalar, zamonaviy pedagogik yondashuvlar va nufuzli ilmiy yangiliklarni ham tezroq o'zlashtira oladi. O'z faoliyatini ochiq va tanqidiy tahlil qilish unga mavjud muammolarni aniqlash va ularni to'g'ri bartaraf etish, hamkasblar bilan fikr almashish, bilim va tajriba almashish orqali o'z salohiyatini yanada oshirish imkonini beradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tanqidiy fikrlash maktabning umumiy ma'naviy muhitiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bu ko'nikmaga ega bo'lgan pedagoglar sinf jamoasida demokratik muhit yaratish, ochiq va samarali muloqot, muammolarni birgalikda hal etish va kuchli jamoaviylik tamoyillarini rivojlantirishda namuna bo'ladilar. Ular o'quvchilar bilan har bir masalani tahlil qilgan holda muhokama qiladi, o'z fikrini asoslashga va boshqalarning fikrini hurmat qilishga o'rgatadilar. Zamonaviy o'qituvchi uchun tanqidiy fikrlash shunchaki ko'nikma emas, balki kasbiy rivojlanish, shaxsiy taraqqiyot va doimiy o'zgarishga tayyorlikning uyg'unlashgan holatidir. Bunday pedagog jamiyatda zamonaviy va ijodiy tafakkurga ega, keng dunyoqarashli shaxslar yetishib chiqishiga zamin yaratadi. Bu ulkan mas'uliyat va yuqori talablar zamonamiz boshlang'ich sinf o'qituvchilaridan ham mustaqil fikrlash, doimiy o'z

ustida ishlash, bilim va malaka orttirishga doimiy intilishni taqozo etmoqda. Tanqidiy fikrlashning shakllanishi ta'limiy tizimda, xususan pedagogik yo'nalishlarda mustahkam poydevor sifatida qad rostlaydi. Boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun bu sifat hamkasblar bilan sog'lom raqobat, do'stona va samimiy muloqot, o'quvchilarga individual yondashuv, dars jarayonlarida o'z fikrini erkin ifoda etish, hayotda duch keladigan har turli muammolarga to'g'ri va tezkor yechim topish imkonini beradi. Bu, o'z navbatida, bilim sifatining oshishiga, o'quvchilar yetuk shaxs bo'lib shakllanishiga xizmat qiladi.

Mahoratli va tanqidiy fikrlaydigan pedagoglar boshlang'ich ta'limning har bir yo'nalishida yangi yutuqlarga erishadilar, sinfda innovatsion usullardan to'g'ri va samarali foydalanadilar, o'quvchilarni mustaqil va erkin fikrlashga, o'z hayotlarida to'g'ri yo'llar tanlashga o'rgatadilar. Bunday o'qituvchilarning kasbiy o'sish sur'ati yuqori bo'lib, ular uchun zamonaviy ta'lim muhitida har bir yangilikni tezda o'zlashtirish, doimiy rivojlanish bo'yicha mustahkam motivatsiya shakllanadi ^[4].

Tanqidiy fikrlash nafaqat kasbiy rivojlanish, balki o'qituvchining shaxs sifatida jamiyatda o'z o'rnini mustahkamlashi, har qanday yangilik va muammoga ochiq ko'z bilan qarab, oqilona yechim taklif qilishi, bolalarda do'stlik, insoniylik, hurmat va fidoyilik kabi qadriyatlarni singdirishida ham muhim vositadir. Bu fazilat o'qituvchini har qanday sharoitda ham o'z nuqtai nazarini yo'qotmaydigan, mustaqil va zamonaviy tafakkur egasi sifatida pishitadi. Kelajak avlodning intellektual va ma'naviy barkamolligini ta'minlashga, har tomonlama rivojlangan shaxs bo'lib ulg'ayishiga to'g'ri ta'sir etuvchi omillar sirasiga boshlang'ich sinf o'qituvchisining tanqidiy fikrlash qobiliyati va bu borada o'z ustida doimiy ishlash madaniyatini misol qilib ko'rsatish mumkin. Ana shu fazilatlar natijasida o'qituvchi o'zini jamiyatning yetakchi kuchi, kelajak ustasi va ishinchli hamkori deb hisoblashga asos yaratadi ^[5].

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish ularda mustaqil qaror qabul qilish, muammolarga kreativ yondashish va chuqur tahlil qilish qobiliyatini rivojlantiradi. O'quv jarayonida turli metod va usullardan foydalanish, ayniqsa interaktiv mashg'ulotlar, amaliy topshiriqlar hamda guruhviy ishlarga katta e'tibor berilishi natijasida talabalarning fikrlash darajasi va ijtimoiy faolligi ortadi. Bo'lajak o'qituvchilar tanqidiy fikrlash asoslarini puxta o'zlashtirganda, ular o'z o'quvchilarida ham shu ko'nikma va qobiliyatlarni osonlikcha shakllantira oladi. Natijada zamonaviy talablarga mos, mustaqil, har bir vaziyatga ongli yondasha oladigan, o'z fikrini aniq va ravshan ifodalaydigan shaxslarni tarbiyalash imkoniyati kengayadi. Shu bilan birga, tanqidiy fikrlash o'qituvchilarning o'z kasbiy bilim va salohiyatini doimiy ravishda oshirib borishiga, yangiliklarni tezda o'zlashtirishiga yordam beradi. Umuman olganda, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish ularning kasbiy faoliyatida muhim ahamiyat kasb etadi hamda ta'lim sifatini oshirishga samarali ta'sir ko'rsatadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytilsa, boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tanqidiy fikrlash madaniyatini shakllantirish zamonaviy ta'lim sohasining asosiy yo'nalishi hisoblanadi. Bu qobiliyat ham pedagogning kasbiy o'sishida, ham o'quvchilarni yangi zamon talablariga mos tarbiyalashda, ham ta'lim muassasasida sog'lom va ochiq muhitni vujudga keltirishda muhim rol o'ynaydi. Tanqidiy fikrlash orqali pedagog mustaqil qaror qabul qilish, chuqur tahlil qilish va yangiliklarni o'zlashtirishga doim tayyor bo'lib, zamonaviy jamiyatda innovatsion yondashuvlar bilan yetakchi o'rinda bo'lishi mumkin. Shu boisdan, bu sifat ustuvor ahamiyat kasb etib, har bir o'qituvchi har kuni o'z ustida mas'uliyat bilan ishlashi darkor.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Muslimov N.A. Bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchilarini kasbiy shakllantirish. Monografiya. – T.: Fan, 2004.
2. Muslimov N.A. Kasb ta'limi o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini shakllantirish texnologiyasi. Monografiya. – T.: Fan va texnologiya nashriyoti, 2013.
3. Drapeau, Patti. Sparking Student Creativity (Practical Ways to Promote Innovative Thinking and Problem Solving). Alexandria, Virginia, USA: ASCD, 2014.
4. Tolipov O'.Q., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiya: nazariya va amaliyot. – T.: Fan, 2005.
5. Sayidahmedov N. Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiya. – T.: 2003.
6. Zokirov S.I., Sobirov M.N., Tursunov H.K., & Sobirov M.M. (2019). Development of a hybrid model of a thermophotogenerator and an empirical analysis of the dependence of the efficiency of a photocell on temperature. Journal of Tashkent Institute of Railway Engineers, 15(3), 49–57.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.